

Protocol zorgkinderen

Peuterspeelscholen

Annemieke Koelemij Jolanda Rademaker
26-10-2020

Inhoud

Inleiding	2
Wat verstaan we onder zorgkinderen?	3
Definitie zorgkind	3
Wat zijn volgens de Haarlem Effect geen zorgkinderen?	4
Haarlem Effect zorgteam.....	4
Route zorgkinderen	5
Stappenplan bij kleine zorgen	6
Stappenplan bij grote zorgen	7
Stap 1: Signaleren van zorggedrag of ontwikkelingsachterstand	8
Stap 2: De pedagogisch professionals overlegt met de coördinator van de locatie.....	8
Stap 3: gesprek met de ouders met als doel inzicht en vooruitzien	8
Stap 4: Plan van aanpak opstellen.....	9
Stap 5: Plan van aanpak uitvoeren en/of bijstellen	9
Stap 6: Evaluatiegesprekken	9
Stap 7. Afronding en overdracht	10
Begeleiding door externe hulp	10
Bijlage 1	11
Bijlage 2	11

Inleiding

De peuterspeelscholen hebben een belangrijke functie in de ontwikkeling van het kind. Veel kinderen zetten hun eerste stap buiten de deur als zij bij een peuterspeelschool van Haarlem Effect binnen komen. De samenwerking met andere instellingen (zoals JGZ, basisschool, buurthuis enzovoort) zorgt voor een sluitend netwerk rondom de begeleiding en doorgaande ontwikkelingslijn van het kind.

De pedagogisch professionals observeren de kinderen voortdurend en maken hiervan notities in het KIIK! kindvolgsysteem. Hierdoor hebben ze een goed beeld van de brede ontwikkeling en het gedrag van het kind. Binnen KIIK! wordt er gekeken naar basiskenmerken, betrokkenheid en risicofactoren. Ook worden er 11 ontwikkelingslijnen als sociale ontwikkeling, taal en rekenontwikkeling geobserveerd. Gelukkig gaat de ontwikkeling van de meeste kinderen goed, maar soms zijn er signalen die leiden tot vragen, twijfels of zorgen die met de ouders¹ besproken worden.

Het protocol zorgkinderen en het kindvolgsysteem vormen de basis waarmee de pedagogisch professionals in het kader van vroegsignalering opvallend gedrag en ontwikkelingsachterstanden signaleert. Wanneer een pedagogisch professional zorgen heeft rondom de ontwikkeling, het gedrag of de thuissituatie van het kind, wordt een zorgtraject gestart. Het is belangrijk dat de juiste stappen genomen worden en dat er altijd direct in het begin en voortdurend met de ouders gecommuniceerd wordt. De ouder is namelijk de eerst verantwoordelijke. Mocht er extra ondersteuning nodig zijn dan worden de ouders doorverwezen naar een zorgverlener. Omdat er sprake kan zijn van kleine zorgen en van grote zorgen hebben we er voor gekozen 2 routes op te nemen in het protocol zorgkinderen. Meestal kunnen kleine zorgen in samenwerking met de ouders ontzorgt worden. De mentor van het kind maakt afspraken met de ouders over een bepaalde aanpak omtrent de zorg die over het kind is. Soms zijn er grotere zorgen, of staan de ouders niet open voor samenwerking. De mentor van het kind kan dan een andere route volgen, waarbij hulp van de coördinator van de locatie ingeroepen wordt. We bespreken eerst de route voor kleine zorgen, daarna de route voor grote zorgen.

---

¹ Daar waar 'ouders' geschreven staat worden ook verzorgers' en wettelijke vertegenwoordigers bedoeld.

Wat verstaan we onder zorgkinderen?

Meestal gaat de ontwikkeling voorspoedig maar soms zijn er kinderen die extra zorg en aandacht nodig hebben.

Zorgkinderen zijn onder te verdelen in twee groepen:

1. Kinderen waarvan voor de plaatsing al bekend is dat zij mogelijk extra zorg nodig zullen hebben.
2. Kinderen die al geplaatst zijn en waar de pedagogisch medewerkers na verloop van tijd zorgen hebben over de ontwikkeling van het kind.

Definitie zorgkind

Onder zorgkinderen verstaan wij kinderen:

- die aanwijsbaar en gedurende een langere periode meer dan normale aandacht of verzorging nodig hebben en/of
- waarvoor extra materiële voorzieningen nodig zijn en/of
- die op sociaal-medische indicatie worden geplaatst via Jeugdgezondheidszorg Kennemerland 0-4 of de huisarts.

Zorgkinderen zijn kinderen die extra ondersteuning nodig hebben omdat ze een ontwikkelings- en/of gedragsprobleem hebben of als er sprake is van een lichamelijke of verstandelijke beperking. De zorgen kunnen te maken hebben met ontwikkelingsproblemen op sociaal-emotioneel, cognitief, motorisch of sensitief gebied of een lichamelijke handicap of samenhangen met de thuissituatie. Kinderen kunnen in hun ontwikkeling belemmerd worden door eigen aanleg (interne factoren), gezinsfactoren of omgevingsfactoren (externe factoren) of een combinatie hiervan. Deze kinderen vragen onze speciale aandacht.

Concreet kan gedacht worden aan kinderen met:

- een beperking (lichamelijk, verstandelijk, auditief, visueel, contact);
- een chronische of langdurige ziekte (bv epilepsie, heftige allergieën);
- emotionele- of gedragsproblemen (opvallend stil-, opvallend druk-, grensoverschrijdend- en agressief gedrag);
- vermoeden van ontwikkelingsstoornissen
- ontwikkelingsachterstand op één of meerdere ontwikkelingsgebieden of aspecten (bijvoorbeeld taalachterstand);
- een problematische thuissituatie die een gezonde ontwikkeling belemmeren (psychische en/of gezondheidsproblemen van de ouder, werkloosheid, financiële problemen, opvoedingsproblemen en dergelijke);
- vermoeden van hoogbegaafdheid, hoog sensitieve kinderen.
- Wanneer er vermoeden is van huiselijk geweld treedt de Meldcode² huiselijk geweld in werking

---

² Zie bijlage 2

Wat zijn volgens de Haarlem Effect geen zorgkinderen?

- Kinderen die een VE peuterspeelschool bezoeken en waarbij de taalontwikkeling achterloopt passend binnen de VE indicatie vanuit de doelgroep definitie (zie bijlage 2). Als een kind zich 'normaal' ontwikkelt, is er geen extra ondersteuning (begeleidingsplan) nodig.
- Een kind in een zorgelijke thuissituatie is niet altijd direct een 'zorgkind'. Als het kind zich goed ontwikkeld is er geen aanleiding voor extra zorg. Wel zijn de pedagogisch professionals en hun leidinggevende extra alert op signalen van deze kinderen en investeren zij extra in de relatie met de ouder(s).

Haarlem Effect zorgteam

Het is belangrijk dat wij zo goed mogelijk voor het kind zorgen. Dit doen wij met elkaar als zorgteam in samenwerking met de ouders. Het zorgteam van Haarlemeffect bestaat uit:

- Pedagogisch professionals;
- Pedagogisch coach;
- Coördinator van de locatie;
- Aandachtfunctionaris Zorg.

De taken van de pedagogisch professionals:

- Signaleren. Beide pedagogisch professionals observeren de kinderen. Gedrag van de kinderen wordt onderling besproken. Ook wordt er direct en open met de ouders gesproken. Het gaat hier om informatie uitwisselen.
- Worden er bijzonderheden opgemerkt dan zal de mentor van het kind dit met de ouder bespreken. In dit gesprek wordt informatie uitgewisseld. Wanneer de zorgen na dit gesprek niet afgenomen zijn:
- Informeert en/of consulteert tijdig de collega's en pedagogisch coach/coördinator van de locatie.
- Mentor van het kind maakt in overleg met ouders en pedagogisch coach/coördinator van de locatie een plan van aanpak op basis van observaties.
- Overleg met externen zoals JGZ
- Gebruikt de observaties uit KIJK! om een compleet beeld te krijgen van de problematiek.
- Mentor van het kind en de andere pedagogisch professionals begeleiden, stimuleren en observeren aan de hand van het plan van aanpak.
- Evalueert tussenstappen en/of het hele zorgtraject met de coördinator van de locatie.
- Gaat zorgvuldig om met privacygevoelige informatie.

De taken van de Pedagogisch Coach

- Ondersteund de pedagogisch professionals in het uitvoeren van bovenstaande taken.
- Stelt vragen over het kind en de aanpak rondom het kind om de situatie te verduidelijken.
- Motiveert pedagogisch professionals bij de aanpak rond de zorg over een kind.

- Maakt afspraken met ouders, pedagogisch professionals en ketenpartners over zorgkinderen en bewaakt deze.

De taken van coördinator van de locatie

- Coördineren van het zorgteam, adviseert en ondersteunt in en bij het uitvoeren van het plan van aanpak.
- Onderhoudt samen met de pedagogisch professionals contacten met zorginstellingen/ketenpartners (informatie uitwisselen, verwijzen, terugkoppelen)

De taken van de aandachtfunctionaris:

- Adviseert pedagogisch professionals met betrekking tot de ontwikkeling van kinderen.
- Zoekt informatie indien noodzakelijk in overleg met coördinator van de locatie.
- Neemt, indien noodzakelijk, deel aan gesprekken met ouders.
- Gaat zorgvuldig om met privacygevoelige informatie.

Verantwoordelijkheden/taken van de ouders

Ouders zijn, en blijven, als eerste opvoeder van het(de) kind(eren) verantwoordelijk. Het kind maakt deel uit van het gezin en van de groep op de peuterspeelschool van Haarlem Effect, echter de ouder kent het kind het beste. De ouders worden, in pedagogisch partnerschap, daarom ook ten alle tijden geïnformeerd over signalen. Daarna wordt samen besproken welke (extra) hulp het kind nodig heeft, met als doel mede zorg dragen voor goede steun voor het gezin. Zonder medewerking en schriftelijke toestemming van ouders onderneemt de pedagogisch professional geen stappen. Wel wordt het kind zo goed mogelijk op de opvang begeleid.

Blijven er zorgen dan wordt de ouders geadviseerd om externe deskundigen in te schakelen zoals bijvoorbeeld de verpleegkundige van het kind bij het JGZ, huisarts of andere specialisten in de zorg. In overleg kan de mentor van het kind Jeugdgezondheidszorg Kennemerland 0-4 inschakelen, in het kader van de Wijzer Samenwerken.

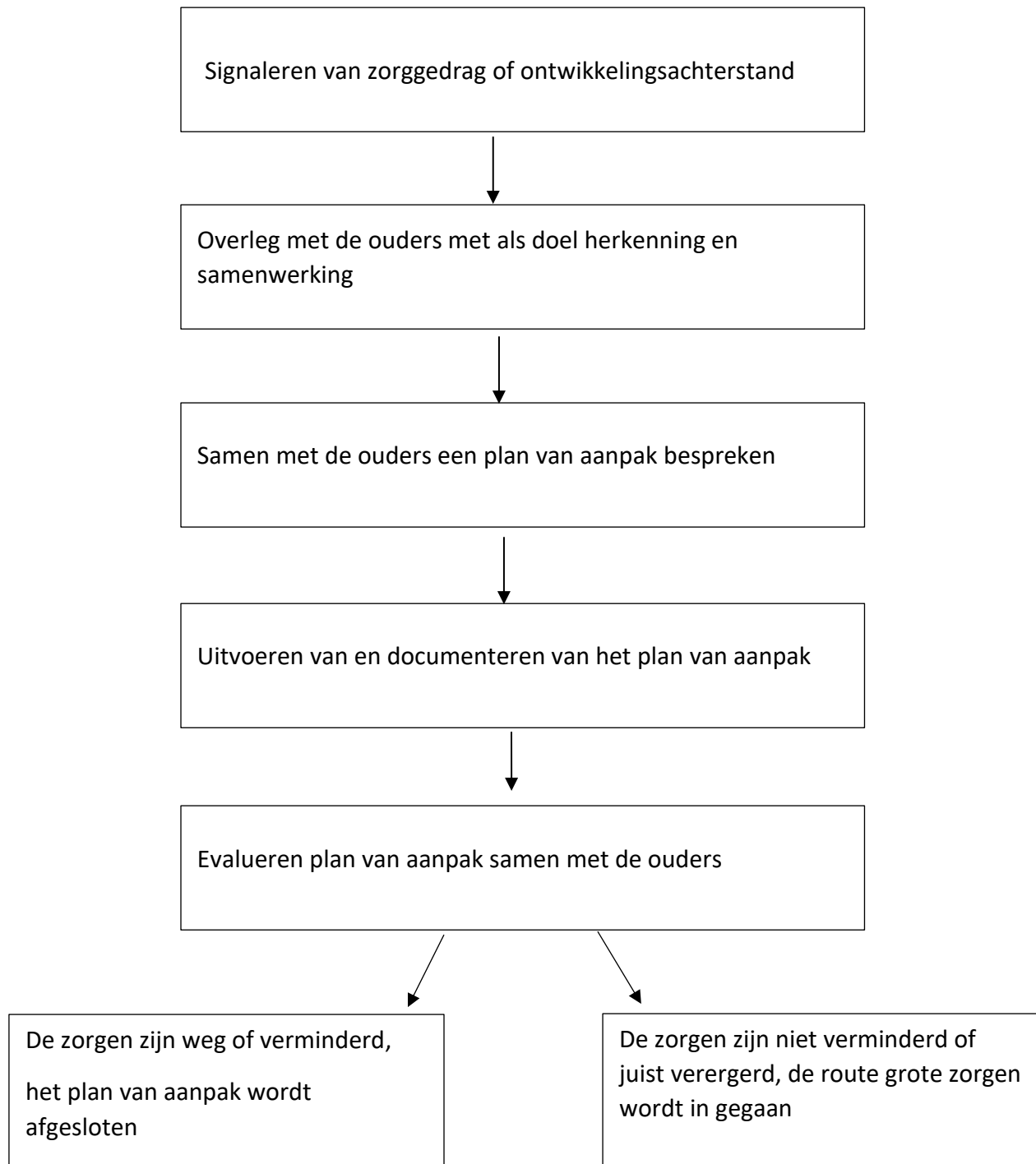
Route zorgkinderen

Haarlem effect heeft een stappenplan vastgesteld dat uit diverse stappen bestaat, waarbij opgemerkt moet worden dat niet alle stappen (geheel of gedeeltelijk) aan bod hoeven te komen. Ook komt het voor dat deze in een andere volgorde doorlopen worden.

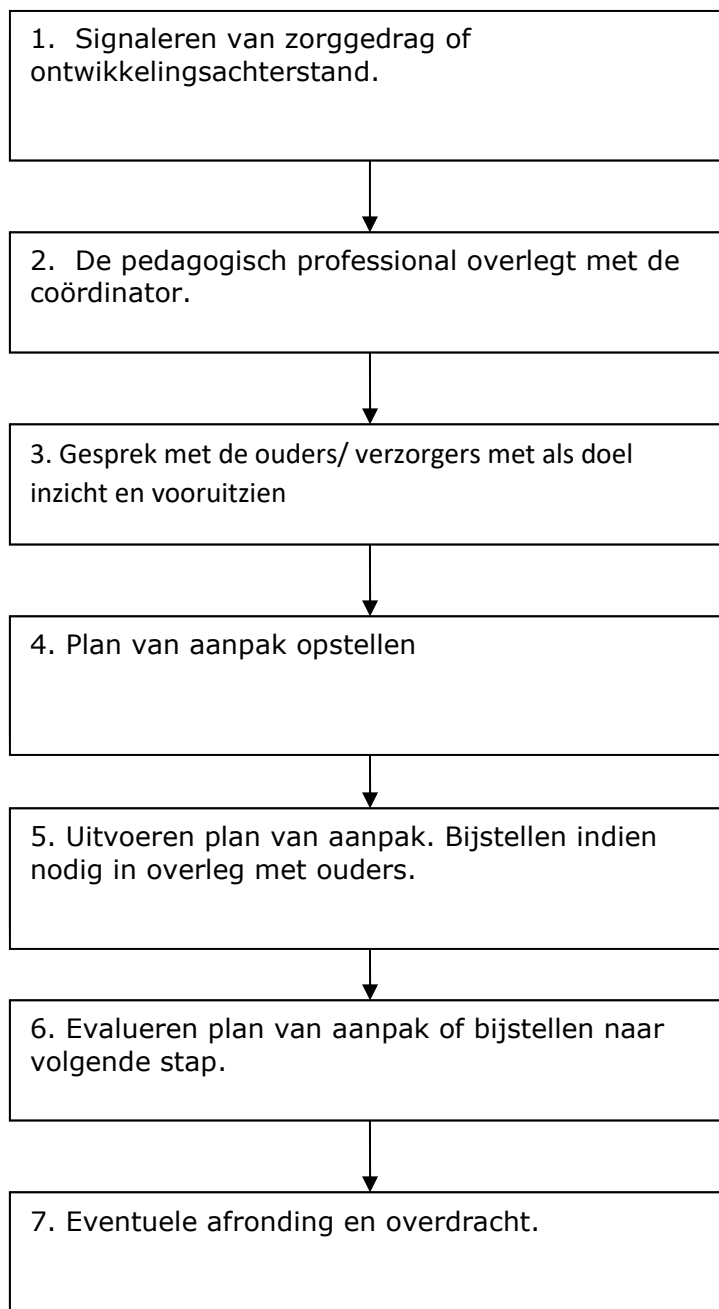
De coördinator van de locatie is het eerste aanspreekpunt voor de pedagogisch professional bij grote zorgen, en biedt ondersteuning en begeleiding. Er is steeds overleg met de betrokkenen wat het meest zinvol is, aansluit bij de zorgvraag en hetgeen door de pedagogisch professional als veilig wordt ervaren. Daar elk kind uniek is, moet het iedere keer zorgvuldig afgewogen moeten worden wat het beste is voor het kind, de ouders, de pedagogisch professionals en groepsgenoten van het kind. In goed overleg worden afspraken gemaakt welke passend zijn voor dat moment en die situatie.

De route die gevolgd wordt wanneer er grote zorgen zijn om een kind, wordt nader toegelicht. De route voor lichte zorgen spreekt voor zich en wordt alleen genoemd.

Stappenplan bij kleine zorgen

Stappenplan bij grote zorgen

Stap 1: Signaleren van zorggedrag of ontwikkelingsachterstand

Dagelijks observeren de pedagogisch professionals de kinderen en maken hier aantekeningen van in KIJK! Er worden 11 ontwikkelingslijnen geobserveerd. En daarbij worden ook Betrokkenheid, Basissenmerken en Risicofactoren in kaart gebracht. Wanneer een kind 3 jaar wordt, wordt er een registratie van de voorgaande observaties gemaakt. Uit deze registratie blijkt hoever een kind zich ontwikkeld heeft op een bepaald gebied in verhouding tot zijn kalenderleeftijd. Het kan zijn dat een kind erg voor of achter loopt op wat er gemiddeld is voor de leeftijd. Of er kan sprake zijn van risicofactoren. Dit wordt in het ouder gesprek besproken. Het kan zijn dat de pedagogisch medewerkers deze voorsprong of achterstand al eerder opmerken. Dit wordt door hen onderling besproken. Tevens kunnen zij ervoor kiezen om eerder dan wanneer het kind 3 jaar is, een registratie te maken. Dit geeft duidelijkheid en inzicht in de ontwikkeling en de ontwikkelingsbehoeften van het kind, en bespreken dit met de ouders. Er wordt een plan van aanpak met tijdsstappen (stappenplan) gemaakt. De pedagogisch professionals maken hier een verslag van in de kindmap.

In de dagelijkse overdracht met de ouders bespreekt de pedagogisch professional direct wat hij/zij waarneemt en vraagt de ouders naar hun ervaringen met dit gedrag. Onze pedagogisch professionals zijn opgeleid om een deskundig en adequaat gesprek te voeren met de ouders.

Stap 2: De pedagogisch professionals overlegt met de coördinator van de locatie

Heeft een gesprek met de ouders onvoldoende houvast gegeven om verder te gaan. Of zijn de zorgen verergerd, dan gaat de pedagogisch professional in overleg met de coördinator van de locatie.

In dit gesprek wordt besproken of een observatie door de orthopedagoge van het JGZ gewenst is. Als dit gewenst is, dan wordt het gesprek met de ouders voorbereid. Als verdere observatie niet gewenst is stopt het na stap 2. Wel gaan de pedagogisch professionals in gesprek met de ouders.

Stap 3: gesprek met de ouders met als doel inzicht en vooruitzien

De pedagogisch professional voert een gesprek met de ouders. In dit gesprek worden de observaties van het gedrag gedeeld en uitgelegd waarom deze observaties tot zorgen leiden. En wordt de ouders om hun visie gevraagd. Daarna worden er vervolg stappen besproken. De pedagogisch professional vraagt toestemming tot verdere observatie van het kind door JGZ (zie toestemmingsformulier³). De samenwerking met het JGZ verloopt volgens de 'wijzer samenwerken'. Wanneer de ouders geen toestemming geven, wordt er getoetst of de zorgen vallen onder de meldcode huiselijk geweld. Bij zeer ernstige zorg treedt de meldcode huiselijk geweld in werking. Voor informatie over zorgelijk gedrag kan men overleggen met de Aandachtfunctionaris, het JGZ of Veilig thuis. De ouders worden hierover geïnformeerd.

---

³ Bijlage 1

Voorafgaand aan dit gesprek kan gebruik gemaakt worden van de signalen lijst in de Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling.

Stap 4: Plan van aanpak opstellen

Aan de hand van de observatie wordt door orthopedagoog van het JGZ samen met de ouders en de mentor van het kind en in overleg met de coördinator van de locatie, een plan van aanpak opgesteld. De insteek hierbij is : 'Hoe kunnen wij dit kind zodanig begeleiden in de groep dat het zich prettig/veilig voelt en zich goed ontwikkelt.'

Stap 5: Plan van aanpak uitvoeren en/of bijstellen

Het voorstel plan van aanpak met het bijbehorende tijdspad wordt uitgebreid met de ouders besproken. Vanuit het pedagogisch partnerschap is het belangrijk de ouders bij het gehele proces actief te betrekken. Daarom wordt ook besproken wat de ouders thuis kunnen doen om het kind optimaal te begeleiden. De ouders lezen het voorstel plan van aanpak met tijdspad en ondertekenen het plan zodat het definitief wordt. Indien nodig kan het plan van aanpak bijgesteld worden.

Bij het bespreken van het plan van aanpak komt het volgende aan de orde:

- continuering van de zorg;
- bijstelling van de zorg;
- eventueel aandachtspunten voor de ouders thuis;
- zolang het kind een zorgkind is: een nieuw besprekmoment afspreken.

Mocht er deskundig externe hulp noodzakelijk zijn, dan worden de ouders verzocht contact op te nemen met de huisarts of de desbetreffende instantie (consultatiebureau, logopedie enzovoort). Deskundige hulp kan in principe alleen door de ouder aangevraagd en ingeschakeld worden. De pedagogische professional heeft wettelijk gezien alleen een signalerende functie. De pedagogisch professional mag, mits er toestemming van de ouders verleend is, op verzoek van de ouders het consultatiebureau inschakelen voor observatie door de orthopedagoog of voor overleg.

Mocht een ouder geen externe hulp willen inschakelen en de coördinator van de locatie vindt dit echt noodzakelijk, dan bespreekt de coördinator van de locatie de casus met de aandachtfunctionaris. De aandachtfunctionaris besluit welke stappen er op dat moment genomen worden. Dit kan inhouden dat er extern advies ingewonnen wordt of melding gedaan wordt bij het Veilig Thuis. Het belang van het kind staat voorop.

Stap 6: Evaluatiegesprekken

In het evaluatiegesprek met de ouders wordt er geëvalueerd over het plan van aanpak. Uit dit gesprek komt naar voren of het plan moet worden bijgesteld naar de volgende stap of dat er misschien afronding mogelijk is. De mentor van het kind overlegt tussentijds met coördinator

van de locatie over het vervolg van het plan van aanpak. Als het plan bijgesteld moet worden, wordt er een volgende stap bedacht. Dit alles in overleg met ouders.

Stap 7. Afronding en overdracht

In de praktijk wordt deze stap samen gezet met stap 6. Wanneer de doelen zijn behaald die beschreven staan op het plan van aanpak kan het zorgtraject afgesloten worden. Dit wordt in een persoonlijk gesprek met de ouders gedaan. Er wordt geëvalueerd en er worden ervaringen uitgewisseld. De overdracht naar de basisschool gaat via de Kleine Eigenwijzer. Deze wordt samen met de ouders ingevuld. In de Kleine Eigenwijzer is er ruimte om zorgen en plan van aanpak toe te lichten, en er kan informatie in verwerkt worden over externe zorgaanbieders. De Pedagogisch professionals doen verslag van alle stappen in de kindmap. Ook de coördinator van de locatie maakt verslag van haar bevindingen, ingewonnen informatie en advies. De dossiers zijn in handen van manager PSZ, die hierop toezicht houdt en 2 jaar bewaard.

Begeleiding door externe hulp

Het kind mag door een externe deskundige op de zaal begeleid worden, nadat de ouder hiervoor schriftelijk toestemming heeft gegeven. De deskundige bespreekt met de groepsleiding hoe zij het kind in de ontwikkeling kunnen ondersteunen en begeleiden.

Om het zorgkind goed te volgen en oog te houden voor de belangen en behoeften van de pedagogisch professionals en de andere kinderen in de groep zijn er regelmatig evaluatiemomenten met de collega's en de coördinator van de locatie.

Bij iedere zorgvraag is een belangrijke afweging wat binnen de grenzen van deskundigheid en taken van de pedagogisch professional behoort en welke mogelijkheden de zaal biedt. Mocht er deskundig externe hulp noodzakelijk zijn dan worden de ouders verzocht contact op te nemen met de huisarts of de desbetreffende instantie (JGZ, logopedie, enzovoort). Deskundige hulp kan in principe alleen door de ouder aangevraagd en ingeschakeld worden. De pedagogische professional heeft wettelijk gezien alleen een signalerende functie.

Bijlage 1

Bijlage 1. Toestemmingsverklaring voor observatie

Datum :

Aan de ouder(s)/verzorger(s) van : .....

Geachte ouder(s)/verzorger(s),

Door middel van dit formulier vraag ik uw schriftelijke toestemming om uw zoon/dochter te laten observeren door een professional van (naam instantie invullen) .....

Het doel van de observatie is (doel kort en bondig omschrijven) .....

Ik verzoek u vriendelijk om dit formulier te ondertekenen en aan mij te retourneren.

Met vriendelijke groet,

Naam: Michelle Drion

Naam locatie

Hierbij geef ik toestemming voor het laten observeren van mijn zoon/dochter.

Naam ouder/verzorger:

Handtekening:

Bijlage 2

Meldcode
kindermishandeling e